

Knudepunktet - Lukasevangeliet 2,1-20

✚ Egon Johannesen

Egon Johannesen skrev i Israelsmissionens blad i 1944 elleve artikler til brug ved kredsmøder rundt omkring i landet. Fællestemaet var »Hovedpunkter i Israels historie«. Den sidste lagde han i en postkasse den 23. november, dagen før han brutalt blev myrdet, fordi han havde kæmpet for danske jøders ret til livet. Her er hans sidste artikel.

Læs mere om Egon Johannesen på side 3.

Vi har nu igennem årets måneder fulgt Israels historie og set, hvordan det ene knudepunkt efter det andet træder frem i folkets skæbne, og sådan vil det vel gå i hvert folks historie. Der vil altid være visse tider, der drager opmærksomheden til sig og sætter skel. Vi i vort land taler om d. 9. april 1940, d. 29. august 1943, Grundlo-

ven 1849 og reformationen 1536 som tider, der har sat skel i vort lands historie.

Knudepunkter og knudepunktet

Alle sådanne tider er knudepunkter. Ved siden af dem kunne der peges på andre, og det er ikke altid let at se, hvilken tid der har betydet mest, men i Israels historie er der en tid, der er knudepunktet, det afgørende øjeblik, som alle andre ting drejer sig om: Jesu fødsel. – Ikke for intet regner vi vore år før eller efter den stund. Det er tidernes midte, knudepunktet.

Vi læser nu igen den gammelkendte fortælling derom og ser for os det kendte billede af jødefolket: Et folk på vandring. Det giver på en helt ny måde genklang i vore hjertes at møde det her til julen: Folket på vandring. Ganske vist var det ikke dengang på flugt for livet. Det var blot kejserens bud om mandtalslisterne, der skulle opfyldes. Men der ligger alligevel noget sørgeligt karakteristisk i den kendsgerning, at når Jesus lod sig føde til verden i jødefolket, ja, så måtte han fødes på en rejse, svøbes i klude og lægges i et dyrs ædetrug.

I julens budskab kom Guds ubegribelige kærlighed til syndere frem som aldrig før. Messias, frelseren, blev en af os, for at han ved sit liv og sin død kunne redde

I julens budskab kom Guds ubegribelige kærlighed til syndere frem som aldrig før. Messias, frelseren, blev en af os, for at han ved sit liv og sin død kunne redde blot nogle få...

blot nogle få, så mange som under hans ringe skikkelse kunne se Gud selv, og som var rede til at slippe alt andet for at knæle ved den krybbe.

Jorden fortjente ikke den redning. Den afviste den hårdt og brutalt. Jesus endte jo i galgen. Men alligevel – netop: trods alt – gjorde Gud dette nådens under. Derfor er julen gudshjælpens store fest,

hvor vi alle skal blive som børn, for ingen kan sige tak, som et barn kan det, og julen er en takkefest.

Jødernes fest i december

Jøderne fejrer også fest i december. Det er tempelvielsesfesten. Mindehøjtid for templets befrielse under makkabærkampene. Den fest er også skøn. Den er båret af Israels kærlighed til folk og frihed. Men den er – som de fleste nationale fester – gennemsyret af at være en selvhjælpens fest. »Gud hjælper den, der hjælper sig selv», siger folk, men julen siger os med ubegribelig alvor, at Gud netop hjælper syndere, der ikke mere formår at hjælpe sig selv.

Da det ord blev talt ind i verden, ikke gennem højtaler eller i en viis mands mund, men gennem et lille barns fødsel i en stald i Betlehem, da blev det knudepunkt fastlagt, hvorom hele verden siden har drejet sig, enten den ville eller ej.

Vi samles juleaften om en jødisk verden, der dog er blevet så hjemlig og uundværlig: Stalden i Betlehem. Lad det også dreje vore tanker hen på den jødiske verden, der stadigvæk er på vandring, men ikke mod Betlehems stald, for manges vedkommende snarest bort derfra. »Folkelevning uden mage! Gid du vende brat tilbage til dit hjem i Brejdablik!« synger Grundtvig til jødefolket i »Kristenhedens syvstjerne«, og han viser dem også hen til julens vej, den eneste vej til frelse.

***Det kun sker, når fra de døde,
du i åndens kraft opstår,
skuer livets morgenrøde,
i den sol som ej nedgår:
i den »Kristus«,
du miskendte,
mens endnu Guds
lampe brændte,
i din gamle helligdom.***

Forpligtende minder

 Kai Kjær-Hansen,
tidl. formand for Israelsmissionen

Israelsmissionens rejsesekretær Egon Henry Johannesen blev skudt i sin lejlighed i Husum, København den 24. november 1944 om aftenen. Han og hans kone, Astrid, ventede besøg af venner. De, der ringede på dørklokken, var imidlertid et par nazifolk. De spurgte om hans navn og skød ham herefter ned - dræbt på stedet og med Astrid som vidne i baggrunden.

Israelsmissionens tidligere formand Kai Kjær-Hansen skrev herom i december-avisen 2009. Artiklen findes på Israelsmissionens hjemmeside www.israel.dk - I nærværende artikel gør han sig nogle tanker om, hvordan Israelsmissionen har håndteret mindet om Egon Johannesens død og liv.

Mindet om Egon Johannesens død er bevaret i Israelsmissionen gennem notitser og korte omtaler i artikler og taler - ofte i forbindelse med jubilæer og historiske tilbageblik. Med fare for at have overset noget tør jeg alligevel påstå, at der i de 70 år, der nu er gået, ikke er fremvokset en egent-

lig mindedyrkelse af Johannesen. Når man ser bort fra den ovenfor omtalte artikel i 2009, skal man vist nok helt tilbage til 1954 for at finde den sidste artikel i Israelsmissionens blad, der alene er hellet om mindet om ham.

En mand. Der rejste rundt i Danmark og offentligt i besættelsestiden talte jøders sag, måtte nødvendigvis komme på den sorte liste.

Sagt 10 år efter mordet

Artiklen er skrevet af Henry Rasmussen, præst ved Simeons Kirke og daværende leder af Israelsmissionens arbejde i København. Familien Rasmussen stod Egon og Astrid nær. Efter mordet var Rasmussen til stor hjælp for Astrid.

I november-nummeret af Israelsmissionens blad 1954 skrev Henry Rasmussen: »Den Danske Israelsmission har i denne måned en 10-årsdag. Den skal ikke forbigås i tavshed, lige så lidt som der skal gøres reklame af den«. Og han fortsætter: »Den 24. november er det ti år siden vores unge rejsepræst, Egon Johannesen blev skudt i sit hjem af Brøndum-banden«. Rasmussen gør gældende, at der var en sammenhæng mellem Johannesens gerning og hans død: »En mand. Der rejste rundt i Danmark og offentligt i besættelsestiden talte jøders sag, måtte nødvendigvis komme på den sorte liste. At han tilmed var aktiv med, da det i oktoberdagene i 1943

gjaldt at redde jøderne ud af Danmark, stillede ham ikke bedre. Da der så en dag var brug for clearing - ja, så blev det altså *ham*«.

Antyder Rasmussen en skyldfølelse?

Antyder Rasmussen hermed, at det lige så godt kunne have været *ham*, der var blevet skudt? Antyder han en skyldfølelse? Det var jo ham - Henry Rasmussen - der havde fået Egon Johannesen inddraget i oktoberdagene hjælpeaktion. Sikkert er det også, at Rasmussen havde stået mere centralt placeret i hjælpeaktionen end Johannesen. I det stykke var der ingen »retfærdighed«. Værd at lægge mærke til er også, at Rasmussen ti år efter mordet på den ene side føler sig forpligtet på at holde mindet herom i live, men på den anden side er klar over en fare. Der skal ikke gøres »reklame« heraf. Han er sig bevidst, at Israelsmissionen ikke skal score billige point på at »eje« en »martyr«. En sådan brug af mindet om Johannesen ville være et skændigt misbrug af hans navn.

Kan man love, at et navn aldrig bliver glemt?

Egon Johannesen blev begravet i Langå den 1. december. Et par dage forinden var der afholdt en mindegudstjeneste i Simeons Kirke, København. Herom skriver Rasmussen: »Vi glemmer aldrig den stund, og vi glemmer aldrig ham«. Med et »vi« - sådan læser

Værd at lægge mærke til er også, at Rasmussen ti år efter mordet på den ene side føler sig forpligtet på at holde mindet herom i live, men på den anden side er klar over en fare.

Egon Johannesen var ansat i Israelsmissionen, da han blev dræbt af SS i 1944. Her ses han umiddelbart efter sin ansættelse i 1943.

jeg det - afgiver han hermed et personligt og forpligtende løfte. Han har et minde, der forpligter ham. Et forpligtende minde, så længe *han* lever.

Men herefter skriver Rasmussen om Johannesen: »Hans navn vil aldrig blive glemt i Den Danske Israelsmission«. Strengt taget kan man ikke give en sådan forsikring om fremtiden. Her må man bruge ønskeform: »Måtte hans navn aldrig blive glemt i Den Danske Israelsmission«.

Og så er udfordringen for fremtiden ikke blot at tale om Egon Johannesens død, men også om hans liv og tjeneste i Israelsmissionen. Den side af sagen er stort set ikke behandlet, når man har sat Johannesen et minde.

Ganske vist er materialet, der er bevaret i Israelsmissionens arkiv, ikke overvældende. Men nyt ma-

teriale kan dukke frem. I sommer fik jeg således kontakt med Jens F. Munksgaard, provst i Sydthy. Astrid var moster til ham og hans tre brødre. Familien Munksgaard har bevaret en del materiale og fotos. I det bevarede materiale er blandt andet et stilet hæfte, hvor Egon Johannesen med sirlig håndskrift har opført sine møder - dato, sted, emne og kollekt. I 1944 holdt han i alt 153 møder rundt omkring i landet.

Det sidste møde han holdt var på hans dødsdag. Klokken 14.30 talte han for diakonisserne på Lukasstiftelsen i København. Emne: »Hvorfor drive Israelsmission?«. Da han kom hjem skrev han det ind i sin mødefortegnelse. Hvordan jeg kan vide det? Fordi han opførte kollekten.

Den var på fem kroner.

Egon sammen med hustruen Astrid, som også var kendt som »Assev«.